

Sygnatura akt VII U 58/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 15 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu VII Wydział Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

Protokolant:st. sek. sąd. M. J.

po rozpoznaniu w dniu 6 maja 2015 roku w Poznaniu

odwołania T. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w P.

z dnia 28 listopada 2014 roku Nr (...)

w sprawie T. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w P.

o prawo do emerytury

zmienia zaskarżoną decyzję w całości i przyznaje odwołującemu T. P. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach poczynając od dnia 1 listopada 2014 roku.

SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. decyzją z dnia 28 listopada 2014 roku (znak: ENMS/25/054025223) odmówił T. P. prawa do emerytury z uwagi na brak 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Jako podstawę prawną organ rentowy wskazał art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 roku poz. 1440 ze zm.) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.)

T. P. wniósł w przepisany trybie i terminie odwołanie do tut. Sądu, domagając się zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania prawa do emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący T. P. ma obecnie 62 lata (ur. (...)), z zawodu jest murarzem. Posiada łącznie na dzień 1 stycznia 1999 roku 30 lat, 7 miesięcy i 4 dni okresów składkowych i nieskładkowych (co było bezsporne).

ZUS uznał za pracę w szczególnych warunkach okresy zatrudnienia odwołującego:

- od 2 maja 1990 roku do 26 stycznia 1992 roku, od 9 marca 1992 roku do 18 października 1992 roku, od 12 grudnia 1992 roku do 24 stycznia 1993 roku, od 25 kwietnia 1993 roku do 25 lipca 1993 roku, od 31 lipca 1993 roku do 10 października 1993 roku, od 9 stycznia 1994 roku do 11 września 1994 roku, od 11 marca 1995 roku do 29 marca 1995 roku, od 12 kwietnia 1995 roku do 5 marca 1997 roku i od 10 kwietnia 1997 roku do 31 grudnia 1998 roku w (...) spółka komandytowa przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości (wykaz A dział V poz. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze),

- od 1 stycznia 1976 roku do 10 września 1983 roku w Gminnej Spółdzielni (...) w O. na stanowisku robotnika mieszalni pasz (wykaz A dział X poz. 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze),

tj. łącznie 14 lat 11 miesięcy i 21 dni.

T. P. w okresie od 5 września 1983 roku do 30 kwietnia 1990 roku (tj. przez 6 lat 7 miesięcy i 20 dni) był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielni Pracy (...) w R..

Odwołujący został zatrudniony w Spółdzielni na podstawie umowy o pracę z dnia 12 września 1983 roku na stanowisku konserwatora.

Z dniem 20 października 1986 roku odwołujący został zatrudniony w charakterze murarza – brygadzysty przy budowie nowej bazy Spółdzielni w R.. Wskazano, że z chwilą nastania mrozów lub braku frontu robót warunki pracy i płacy zostają zachowane sprzed dnia 14 października 1986 roku.

Z dniem 1 kwietnia 1987 roku odwołujący został ponownie zatrudniony w charakterze murarza – brygadzysty przy budowie nowej bazy Spółdzielni w R..

W okresie od 15 lutego 1988 roku do 28 lutego 1990 roku odwołujący pracował na budowie eksportowej w NRD, gdzie wykonywał prace na stanowisku konserwatora.

W czasie zatrudnienia w Spółdzielni odwołujący uzyskał w dniu 2 marca 1985 roku uprawnienia do zatrudnienia przy eksploatacji urządzeń energetycznych w zakresie czyszczenia kotłów i urządzeń pomocniczych od strony spalin. W dniu 25 stycznia 1986 roku ukończył kurs montażu i eksploatacji rusztowań budowlanych.

W świadectwie pracy z dnia 12 maja 1990 roku wpisano, że odwołujący był zatrudniony w Spółdzielni na stanowisku konserwatora.

Na stanowisku konserwatora odwołujący wykonywał remonty kapitalne, okresowe i bieżące kotłów przemysłowych w elektrociepłowniach i elektrowniach w kraju i za granicą. W kraju odwołujący pracował w elektrociepłowni (...), K. i (...). Remonty w elektrociepłowniach i elektrowniach polegały na czyszczeniu kotłów przemysłowych od zewnątrz i od wewnątrz ze szlaku, waty szklanej, popiołu i przepalanej cegły szamotowej, wykonywaniu rusztowań wiszących wewnątrz pieca, wyburzeniu murów kotłowych, robót budowlanych polegających na wykonaniu tzw. wymurówki. Odwołujący wykonywał roboty budowlane w kotłach, stawiał również rusztowania na zewnątrz i wewnątrz kotłów.

Kampania remontowa trwała po zakończeniu sezonu grzewczego od połowy marca bądź kwietnia do końca października. Remont kapitalny kotła trwał przez okres około 6 miesięcy, natomiast bieżący remont kotła przez okres 2 miesięcy.

Prace murarskie w kotle odbywały się po oczyszczeniu kotła. Rusztowania na zewnątrz były natomiast stawiane przed oczyszczeniem kotła.

Oprócz prac czyszczarskich odwołujący wykonywał prace związane z konserwacją kanalizacji przemysłowej, wszelkie prace ogólnobudowlane - nie tylko w kotłach przemysłowych, a także prace porządkowe takie jak wywożenie gruzu czy waty szklanej, pozostałych po oczyszczeniu kotła.

W kraju odwołujący wykonywał prace murarskie w kotle. Natomiast w Niemczech odwołujący tych prac już nie wykonywał, bowiem miał do swojej dyspozycji murarza.

Odwołujący nie wykonywał prac spawalniczych z uwagi na brak stosownych uprawnień.

Wraz z odwołującym w Spółdzielni Pracy (...) w R. pracował W. K. (zatrudniony w latach 1983 – 1990 na stanowiskach konserwatora urządzeń przemysłowych i kierownika grupy robót), M. N. (zatrudniony w latach 1983 – 1996 na stanowisku konserwatora urządzeń przemysłowych) i P. M. (zatrudniony w Spółdzielni od 1983 roku do nadal, od 1991 roku na stanowisku Prezesa Spółdzielni).

T. P. posiada ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Odwołujący nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Pozostaje w stosunku pracy w Przedsiębiorstwie Budowlano – Handlowym (...) spółka jawna W. i R. K. w O..

W dniu 7 listopada 2014 roku odwołujący złożył wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W dniu 28 listopada 2014 roku ZUS wydał zaskarżoną decyzję.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie:

- dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych odwołującego ze Spółdzielni Pracy (...) k. 21,
- zeznań świadków: W. K. k. 31 – 32, M. N. k. 32 – 33, P. M. k. 38 – 39,
- zeznań odwołującego T. P. k. 30 – 31 i k. 39 – 40,
- dokumentów zgromadzonych w aktach pozwanego organu rentowego o znaku (...).

Za w pełni wiarygodne i przydatne dla ustalenia stanu faktycznego Sąd uznał zgromadzone w sprawie dowody z dokumentów, bowiem zostały sporządzone w przepisanej formie przez właściwe organy w zakresie ich kompetencji. Natomiast dokumenty prywatne znajdujące się w aktach osobowych odwołującego oraz w aktach pozwanego organu rentowego korzystały jedynie z domniemania autentyczności oraz domniemania, iż zawarte w nich oświadczenia złożyła osoba, która je podpisała (art. 245 kpc).

Oceniając zeznania świadków W. K., M. N. i P. M. Sąd dał im wiarę, albowiem są logiczne i zborne. Świadkowie zgodnie podali, iż odwołujący poza pracami czyszczarskimi w kotłach przemysłowych wykonywał także prace związane z montażem rusztowań, konserwacją kanalizacji przemysłowej oraz prace ogólnobudowlane nie tylko w kotłach. Ich zeznania znalazły potwierdzenie także w dokumentach znajdujących się w aktach osobowych odwołującego, z których wynika, że odwołujący został skierowany w charakterze murarza – brygadzysty na budowę bazy Spółdzielni w R..

Sąd uznał zeznania odwołującego T. P. za wiarygodne. Odwołujący potwierdził zatrudnienie w Spółdzielni Pracy (...) w R.. Odwołujący podał, iż pracował na stanowisku konserwatora jako oczyszczacz kotłów przemysłowych. Zeznał nadto, że poza tymi pracami wykonywał także prace murarskie, porządkowe, przy konserwacji kanalizacji przemysłowej oraz stawiał rusztowania. Zeznał jednocześnie, że remont kapitalny kotła trwał przez okres około 6 miesięcy, natomiast bieżący remont kotła przez okres 2 miesięcy. Tym samym odwołujący potwierdził, że w ciągu brakujących mu 9 dni do stażu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace oczyszczacza kotłów przemysłowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie T. P. zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem żądania odwołującego T. P. było zaliczenie mu do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu pracy od 5 września 1983 roku do 30 kwietnia 1990 roku w Spółdzielni Pracy (...) w R..

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 roku poz. 1440 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Ust. 2 stanowi, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Art. 27 cytowanej ustawy przewiduje 25 - letni staż pracy dla mężczyzn.

Szczegółowe warunki przyznania prawa do wcześniejszej emerytury określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 83 ze zm.), które zachowuje moc obowiązującą również pod rządami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W myśl § 2 ust. 1 przedmiotowego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Ust. 2 § 2 cyt. rozporządzenia stanowi, iż ww. okresy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki - osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia (zgodnie z § 3 cyt. rozporządzenia - 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn), w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W niniejszej sprawie bezsporne było między stronami, iż odwołujący T. P. posiada wymagany do wcześniejszej emerytury wiek 60 lat oraz okresy składkowe i nieskładkowe w wysokości minimum 25 lat. Nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Kwestię sporną stanowiło posiadanie przez odwołującego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, co było kwestionowane przez organ rentowy.

ZUS odmówił odwołującemu prawa do emerytury, albowiem odwołujący nie przedłożył świadectwa pracy w warunkach szczególnych ze Spółdzielni Pracy (...), a ze złożonej dokumentacji, zdaniem ZUS, nie wynika praca w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Należy wskazać, iż w załączniku do cytowanego rozporządzenia - wykazie A - wymienione są prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. W wykazie A dziale XIV zatytułowanym „Prace różne” pod pozycją 2 wymienione są „prace oczyszczaczy przemysłowych kotłów parowych lub wodnych”.

W judykaturze Sądu Najwyższego podkreśla się jednolicie, że przewidziane w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach prawo do emerytury w niższym niż określony w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnym jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarabkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki z dnia 22 lutego 2007 roku I UK 258/2006 OSNP 2008/5-6 poz. 81; z dnia 17 września 2007 roku III UK 51/2007 OSNP 2008/21-22 poz. 328; z dnia 6 grudnia 2007 roku III UK 62/2007 LexPolonica nr 1762480; z dnia 6 grudnia 2007 roku III UK 66/2007 LexPolonica nr 2375445; z dnia 13 listopada 2008 roku II UK 88/2008, niepublikowany; z dnia 5 maja 2009 roku I UK 4/2009 LexPolonica nr 2133261).

Nadto trzeba wskazać, że ugruntowane orzecznictwo Sądu Najwyższego przyjmuje, że „w sytuacji, kiedy brak wymaganego świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę, Sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia, czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załącznikach nr 1 lub 2 do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43)” (pkt 2 wyroku SA w K. z dnia 4 listopada 2008 roku w sprawie III AUa 3113/08), co też Sąd uczynił w niniejszej sprawie, a prowadzone postępowanie potwierdziło wersję odwołującego T. P.. Co więcej przyjmuje się, iż „wykonywanie pracy w szczególnych warunkach (...) może być udowodnione wszystkimi dostępnymi środkami dowodowymi (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1998 roku, II UKN 357/98), a „okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach (...) mogą być ustalane w postępowaniu odwoławczym także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy” (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku, III UZP 6/84, podobnie uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 roku, III UZP 48/84). Dlatego też, zeznania świadków W. K., M. N. i P. M. okazały się przydatne dla sprawy.

Należy stwierdzić, że wyłącznie takie czynności pracownicze, które są wykonywane w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, kwalifikują pracę jako wykonywaną w szczególnych warunkach. Znaczące przy tym są: stopień uciążliwości owych czynników oraz wymagania wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Jeśli czynności te wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu. Aby wykazać prawo do świadczenia konieczne jest więc wykazanie, że prace określone w wykazie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu (w ramach 8-godzinnej dniówki w ramach obowiązującego tygodniowego czasu pracy w danym okresie). Połączenie zaś w ramach jednego stanowiska prac o wysokim stopniu szkodliwości (w charakterze szczególnym) oraz prac, gdzie ten stopień szkodliwości jest niższy uniemożliwia stwierdzenie, iż ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy (rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2009 roku, I PK 194/08, OSNP 23-24, poz. 281 i powołane w nim orzecznictwo).

Bez wątplenia odwołujący wykonywał pracę oczyszczacza przemysłowych kotłów parowych lub wodnych, która jest wymieniona w wykazie oraz pracę murarza, nadto prace porządkowe bądź prace związane z montażem rusztowań, które nie są wymienione w wykazie. Jednak w okolicznościach sprawy nie można uznać, że nie był on stale narażony na działanie czynników szkodliwych i nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach.

Z materiału zgromadzonego w sprawie wynika, że remont kapitalny kotła trwał przez okres około 6 miesięcy, natomiast bieżący remont kotła przez okres 2 miesięcy. Nadto w okresie budowy eksportowej w Niemczech odwołujący miał do dyspozycji murarza, który wykonywał prace ogólnobudowlane. Tym samym odwołujący potwierdził, że w ciągu

brakujących mu 9 dni do stażu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace oczyszczacza kotłów przemysłowych.

Co więcej wersję T. P. potwierdzili również zawnioskowani przez niego świadkowie. Tym samym, odwołujący wypełnił warunek stałego i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywania pracy w szczególnych warunkach przez okres brakujących mu 9 dni.

Konkludując, Sąd uznał - wbrew stanowisku ZUS – iż w okresie od 5 września 1983 roku do 19 października 1986 roku i od 15 lutego 1988 roku do 30 kwietnia 1990 roku odwołujący wykonywał prace oczyszczacza kotłów parowych lub wodnych w czasie remontów kapitalnych trwających około 6 miesięcy lub bieżących trwających 2 miesiące. W konsekwencji winno to skutkować przyznaniem odwołującemu prawa do wcześniejszej emerytury. Zdaniem Sądu odwołujący nie może ponosić ujemnych konsekwencji tego, że pracodawca nie prowadził żadnej ewidencji, kiedy poszczególny pracownik na stanowisku konserwatora urządzeń przemysłowych wykonywał prace oczyszczacza przemysłowych kotłów parowych lub wodnych.

Zaznaczyć również należy, że odwołujący wykonywał prace konserwatora urządzeń przemysłowych w konkretnym środowisku pracy, w którym istniało narażenie na czynniki szkodliwe dla zdrowia i w pełnym wymiarze czasu. Jak bowiem wskazał odwołujący w swym oświadczeniu dołączonym do wniosku o emeryturę praca była bardzo często wykonywana w warunkach wysokiej temperatury (do 50 °), w ciemnościach, przy znacznym zapyleniu powietrza, w godzinach nocnych bez żadnych zabezpieczeń.

W myśl art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2.

Dlatego też, Sąd Okręgowy na podstawie omawianych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 kpc uwzględnił odwołanie T. P. zmieniając zaskarżoną decyzję w całości i przyznając odwołującemu prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach poczynając od dnia 1 listopada 2014 roku, tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek.

SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

ZARZĄDZENIE

1. odnotować uzasadnienie w kontrolce uzasadnień, od 4 do 7 czerwca 2015 roku dni wolne od pracy,
2. doręczyć odpis wyroku wraz z uzasadnieniem:
 - pełnomocnikowi pozwanego organu rentowego radcy prawnemu U. J. wraz z aktami emerytalnymi odwołującego,
3. akta przedłożyć za 14 dni lub z apelacją bądź z innymi pismami w sprawie

SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

P., 8 czerwca 2015 roku